

Lahja vsak četrtak in velja s poštno vred ali v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 32 D, pol leta 16 D, četrt leta 8 D. Izven Jugoslavije 56 D. Naročnina se pošlje na upravnishstvo »Slov. Gospodar« v Mariboru, Koroska cesta 5. List se dopisilja do odpovedi. Narocnina se plačuje vnaprej. — Telefon interurban št. 113.

Posamezna številka stane 1-50 dia.

Poština plačana v gotovini.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo je v Mariboru, Koroska cesta št. 5. Rokopisi se ne vračajo. Upravišstvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Cene inseratom po dogovoru. Za večkratne oglase primeren popust. Nezaprite reklamacije so poštnine proste.

Čekovni račun poštnega urada Ljubljana 10.603. Telefon interurb. št. 113.

5. številka.

MARIBOR, dne 4. februarja 1926.

60. letnik.

Apostolstvo fiska!

Odkar elektrika vedno bolj izpodriva petrolejske svetilke in parne stroje, in odkar lahko v svoji sobi z brezžičnimi telefoni poslušamo govore in godbo iz Rima, Berlinu, Prage in Pariza, se je svet zelo izpremenil. Najvažnejša sprememba je pa ta, da se na papirju odločuje usoda človeštva. Časopisje je sedaj največja velesila. Danes velja bolj kakor pred 50 leti besede slavnega nemškega pisatelja Albana Stolza, da se na papirju vrši boj med nebesi in peklim. Časniki, pred vsem politični, so tisto bojno polje, kjer se vrši odločilen boj za kraljestvo božje, za krščansko življenje, za pravično državno gospodarstvo ali pa za satana, za propadlost in krivico.

Tega se naši verski nasprotniki dobro zavedajo in zato so se s mrzlično naglico vrgli na to, da dobijo v svoje roke časopisje in da ga čim bolj razširijo med ljudstvom. Naše ljudstvo ni sprejemljivo za brezverstvo. Kdor pa dan za danem čita v protiverskih listih napade na vero, na papeža, kofeje in duhovnike, tega se počasi vendar nekaj prime. Brezverci dobro vedo, da najlažje odvzamejo mladini vero, če jo speljajo na kriva pota. Zaradi tega priobčujejo v podlistkih protiverskih časopisov gnusne in ogabne povesti in romane. Ali je čudno, če je mladina pokvarjena, ko čita take časnike? Da pa taki ljudje za cerkev in za spoved ne marajo, je razumljivo.

Mnogokrat se pritožujejo starši, da so njihovi otroci črnasti in da jih ne ubogajo. Na vse mogoče načine si pri zavedajo, da bi jih navadili čednostnega življenja, ali zaostoj. Temu se ni čuditi. Kmetijski starši nimajo dovolj časa, da bi lahko vzgoji svojih otrok posvetili toliko pozornosti, kakor je potrebno. Sedanja šola pa stori za vzgojo zelo malo. Katoliška društva po večini kmetijskih župnij sprejemajo samo šoli odraslo mladino. Za marsikoga pa je takrat že prepozno: ali ne sme ali pa noče stopiti v katoliško društvo. Tu more pomagati samo katoliško časopisje. Starši najdejo mnogo koristnih nasvetov za vzgojo, otrok pa črpa iz njega vedno novega navdušenja za čednostno versko življenje. Posebno v zadnjem času so začeli katoliški časniki odločen boj proti pijančevanju in sovrštvu. Tako se mladina potom katoliških listov navzame študa do pijančevanja. Da so se fantovski pretepi v Sloveniji že v veliki meri zmanjšali, gre glavna zasluga katoliškemu časopisju. Ljubezen do domače grude in do domače rodbine, ki jo širijo katoliški listi, bo jim vlivala vedno novega poguma za delo in jim podžigala ljubezen do staršev, bratov in sester. Marsikateremu dobremu kmetškemu očetu se zdi škoda plačati naročnino za katoliški časopis. Ne zaveda se namreč, da bi si s tem prihranil marsikateri stotak, ki ga bodo zapravili njegovi sinovi, če ne bo do dobro krščanske vzgoje.

Nič ni bolj veselega, kakor gledati družino, kjer vlada ljubezen med starši in odraslimi sinovi in hčerami. Vse njihovo delo ima poseben blagoslov. V sedanjem času pa ni več mogoče vzgojiti vzorne družine brez katoliških časopisov.

Casopis je sedaj nujno potreben vsaki hiši. Cene se vedno menjajo pri nakupu in prodaji. Če kmet noče trpeti škode, bo vedno pogledal cene prej v časniku, predno prito da žito, les ali živino.

Od časnikov pa je v veliki meri tudi odvisna cena pridelkom. Predno mislijo n. pr. banke nakupiti velike množine žita, podkupijo brezvestne urednike časnikov, da pišejo, kako velika je žetev ne samo v državi, temveč v cellem svetu in da se bo zato težko prodalo. Posledica teh vesti je, da padejo cene. Komaj pa banke in veletrgovci napolnijo svoje magacine, pa že prinesejo nekateri listi poročila, da je žetev mnogo slabše izpadla, kakor se je to pričakovalo. Vsled tega cene naglo narastejo. Teko je kmet žito poceni prodal, slabo plačani uradnik pa ga drago plačal, zaslužek pa ima samo banka.

Trgovski svet, ki določa cene, pa upošteva samo zelo razširjene časnike. Zato moramo gledati, da dobijo katoliški listi čim več naročnikov, saj so katoliški listi edini, ki se ne dajo podkupiti in ne služijo oduškim liberalnim bankam, temveč branijo pravice kmeta in delavca. Prav žalostno pa je, da imajo Slovenci samo eden katoliški dnevnik, a tri brezverne, ki služijo bankam. Tudi katoliški tednik, kakor »Slovenski Gospodar« in »Straža« so premalo razširjeni.

Kdor hoče dobro sebi in svojemu ljudstvu, ta bo naročil, podpiral in širil katoliške liste. Zlasti se pričakuje od slovenskih žen in deklet, da bodo z vso močjo širile katoliško časopisje. Saj so bila slovenska dekleta in žene vedno med prvimi, kadar se je bilo treba žrtvovati za vero in narod.

V noči dne 18. decembra 1918 so dali brezverci podreti Marijin kip, ki je stal na 18 m visoki sohi v sredini mesta Prage. Ko je zvedela neka znamenita češka profesorica in slikarica, da podirajo Marijin kip, je sredi noči si priskrbela cvetic in spleta veliki venec. Prerila se je med razdivjano množico, v smrtni nevarnosti, da jo ubijejo, do razbitega kipa. Poljubila ga je, položila venec nanj in se iz vsega glasu zaprisegla, da češke katoliške žene ne bodo prej mirovale, dokler ne bo na tem mestu zopet stal Marijin kip. In res se bo to po srečno uspešnih volitvah v kratkem zgodilo.

Od slovenskega katoliškega ženstva se ne zahteva, da tvega življenje, temveč da gre od hiše do hiše in širi katoliške liste ter se bori proti »Kmetškemu listu«, »Domovi-

nie«, »Jutruk« in drugim brezvernim listom. Ničesar se ne ustrašite! Kjer ne moreš uspeti Ti, naj poskusi Tvoj brat, Tvoja mati ali Tvoja prijateljica. Zberite takoj naročnino, ter jo z naslovi vred predajte vč. g. župniku ali kaplanu, da jo odpošlje. Ni spoštovanja vredna mladenka, ki je vso svilico, temveč klobuk doli pred dekletom in ženo, ki epostolsko deluje za katoliško časopisje!

Boj za obresti.

Najprej varnost.

Najvažnejši razlog, zakaj je v interesu vlagateljev samih, da držijo svoj denar pri kmečkih hranilnicah in posojilnicah, je varnost. Danes mora oni, ki svoj denar nalaga, najprej vprašati, ali je varno naložen in potem še le, po kakšni obrestni meri je naložen. Kmečke hranilnice in posojilnice so vse brez izjeme zadruge z neomejeno zavezo članov, to se pravi, da vsi člani zadruge, t. j. načelstvo, vsi, ki imajo posojilo, jamčijo za posojilo in pri njej vloženi denar z vsem svojim premoženjem in nepremičnim premoženjem, kolikor ga imajo. To pomeni ogromno moč. Jamstvo za tako posojilnico je kmetova zemlja, ki ne more nikdar propasti, ki vedno ohrani svojo vrednost. Jamstvo za take posojilnice so vsa poslopja, vse hiše, vse kmetijsko orodje, vsa živina v hlevih, vse žito v shrambah. Kdor torej svoj denar naloži pri hranilnici in posojilnici, ta ve, da mu denar ne more propasti zaradi velikega jamstva, ki ga nudijo vsi člani posojilnice. Banke so delniške družbe, pri katerih jamči samo vplačana delniška glavica. Če je ta izgubljena, potem ni nobenega jamstva več. Vemo pa, da je v zelo mnogih slučajih ta delniška glavica ali v palačah ali v kakem industrijskem podjetju, ki ne nese in ga bi treba likvidirati.

Vzajemna pomoč v zadrugah.

Pri nas je v gospodarskem oziru še preveč v krvi ono staro liberalno načelo: »Vsak za se, Bog za vse«. Po tem starem liberalnem načelu je začel kmečki stan propadati in bi bil propadel, da mu ni v največji stiski prišla na pomoč vzajemna pomoč, kakor jo nudijo zadruge. Ne bo dobro kmetu in ne bo si mogel prav pomagati, dokler zavest, kako je ta stanovska vzajemnost potrebna, ne bo prodrla na čeli črti. Kmetško ljudstvo se mora zavedati, da dela proti svojim koristim, ako nosi kmečki denar v banko, katere ga kmetom sploh ne posojajo ali pa posojajo proti tako visokim obrestim, ki jih kmetijsko gospodarstvo ne prenese. Jasno je, da ako v posojilnice kmetje ne bodo več vlagali, posojilnice tudi ne bodo mogle več posojati. In če bo potem kmet

LISTEK.

Džungla.

Roman iz afriških pragozdov.

Angleški spisal E. R. Burroughs. — Prevedel Paulus.

16

Par besed v pojasnilo, pa bi se moral odpovedati naslovu in bogastvu, vsemu, kar je bilo po postavi njegova, Trzanova last —

In Ine —?

Ali bi s Claytonom obenem ne izgubila tudi Ine naslova lordov Greystoke in njihovega premoženja? Ali bi ne bila ta izguba zanjo najhujši udarec?

Trzan je mirno zgenil listič in dejal:

»Da. Nujna zadeva. Takoj moram odpotovati. Pečjal se bom s poštnim avtom. Kakor nalašč zame ugodna prilika! Koj grem da pripravim svojo prtljago.«

Trzan je odšel v svojo sobo. Za seboj pa je pustil zavednost, čudenje, veselje in potrnost.

Vesel je bil Clayton.

Dobro je čutil, da odhaja Trzan za vedno. Rešen je bil tekmeča in nemoteno je mogel začeti s pripravami za poroko. Zato je osebno poskrbel, da bi imel Trzan kolikormogoče udobno vožnjo na dolgi nočni poti do železnice.

Ine pa je odhitela v svojo sobito in se razjokala. Sram jo je bilo, kesala se je, očitala si je podlost, brezsrčnost, nehvaležnost, — pa pomagati si ni znala in ni mogla več.

Trzan je obstal v svoji sobi s prekrizanimi rokami in se zamislil. Neopažena je zdrknula brzojavka na tla. Ni je videl.

Njegove oči so zrle daleč nazaj v preteklost. Zeleno, mično livado so gledale sredi pragozda in na njej dva mlada človeka, ki sta vsa srečna poskušala sočne divje sadeže, si gledala v oči in se smejala. Srečna sta bila. Prvič v življenju sta uživala veliko srečo ljubezni. —

Pol ure pozneje je zdrknil avto po griču in izginil v temni noči.

Gori v prvem nadstropju pa je bolešno zastokalo mlado deklet in omahnilo na stol.

VIII.

Kaj je Trzan v Parizu doživel.

Poročnik Arnot se je hudo začudil, ko je nekega jutra nenadoma Trzan stopil v njegovo sobo.

»Si že v Parizu? Pa sam? Ali si dobil brzojavko? Kje pa —?«

Trzan je zamahnil z roko in ustavil silni naval vprašanj.

»Preveč vprašanj v eni sapi, prijatelj! Dovolj da sedem, pa ti povem.«

Arnot je pozorno gledal prijatelja.

Miren je bil, hladen, vse kakor običajno. Le krog izrazitih ustn mu je igrala lahna, komaj vidna prezirnost, skorajda zaničljivost. Tega izraza še ni opazil pri Trzanu.

»Torej —!« je začel Trzan. »Praykar sem pripotoval, naravnost iz New Yorka. Sam in brez neveste, kakor vidiš. Brzojavko sem prejel. Hvala lepa!«

»Kako si opravil z Ino? Kaj pa je rekel Clayton, ko si mu brzojavko pokazal?«

»Z Ino ni nič. Claytona bo vzela. — In da bodeta imela od česa živeti, sem mu pustil naslov in dedščino svojega očeta. Brzojavke mu seve nisem pokazal.«

Arnot je globoko potegnil sapo, si pokimaval in odkimaval, nekaj časa molčal, nato pa rekel:

»Ta je pa spet ena tvojih nedosežnih —! Pa pripoveduj vendar od kraja!«

In Trzan je pripovedoval, mirno, malomarno, kot bi šlo za zadeve popolnoma tujega človeka, ne pa za njegove lastne.

Arnot ga je tiho poslušal in ko je končal, mu je rekel:

»Prijatelj, ti si mi rečeno velik nerodnež in strašen siromak! Pa saj ti ni zameriti. V par mesecih se ne moreš naučiti tiste uglajenosti in prebrisanosti in recimo pretkanosti, ki je v svetu potrebna, da se kaj doseže. Ti pač vedno greš kar naravnost nad svoj plen —! O da nisem šel s teboj! Vse drugače bi se bile stvari razvile!«

Pa saj še ni vse izgubljeno. Dalo se še bo popraviti, kar si polomil. Pisal bom na Ino in Claytona. Ali pa morebiti sam pojdem tja. Saj sta poštena, značajna človeka in Clayton niti za trenutek ne bo hotel nositi naslova, ki mu ne gre.«

»Nikar se ne trudi, prijatelj! Za naslov mi ni prav nič, če nimam Ine. In Ine me ne mara.«

»Ne verjamem! Najbrž si stvar napačno začel. — Toda recimo da bi bilo res, — ampak dedščine vendar ne boš zavrgel?«

»Je ne potrebujem. Pa ne boj se! Ne bom tebi v nadlego.«

»Kaj pa nameravaš?«

»V džunglo pojdem.«

Arnot ga je gledal, strme in z odprtimi ustmi, nato pa se je razjzil:

»Ta je lepa! Ali si se zato prišel v Pariz učiti omike in kulture ter se mučiti z jeziki in z drugimi rečmi, da boš sedaj šel gorile izpreobračat —? Veš, prej sem ti